

בעזה"ת
קונטרס

אמירה נעימה

דברי תורה
שנשמעו מאת
כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שבת קודש
פרשת ויקרא
תשפ"ד לפ"ק

יוצא לאור ע"י
מכון מל אורות
להוצאת ספרי רבוה"ק מסקאליע
שנת תשפ"ה לפ"ק

קונטרס זו וכל ספרי רבותינו הק'
ניתן להשיג

בבית המדרש בית יצחק סקאליע
1335 - 48th Street
Brooklyn, New York, 11219

(718) 686 - 0543

בעה"ת

שבת קודש ויקרא – זכור ערב פורים תשפ"ד לפ"ק

קידושא רבא

לכבוד הבאזארפן של החתן אליעזר חיים באדענשטיין הי"ו והחתן בנציון גולדשטיין הי"ו ולכבוד שבע ברכות של החתן אהרן מנחם גרינוואלד הי"ו, חתן הרב אהרן שענבלום הי"ו

ברוך שהחיינו וקימנו והגיענו ויבואר על פי מאמרם ז"ל במשנה אבות (פ"ב מ"ד), בטל רצונך מפני רצונו וכו', כי לזמן הזה. זוכים לשבת עם שלשה חתנים חשובים שהם באמת מצויינים, והשתמשו בשנות הבחורות לעסוק בתורה בהתמדה, גם יחד עם מדות טובות.

וברוך ה' יש כאן שבת חתן ושבת כלה, שני חתנים שבשבוע הבעל"ט יכנסו לחופה, וחתן אחד שעומד בשבע ברכות. ואפשר שמתקיים בזה מה שאמרו חז"ל (שבת ק"ח): אלמלא שמרו ישראל שתי שבתות מיד היו נגאלין, שיש כאן שתי שבתות, שבת חתן ושבת כלה גם יחד, ובכן השבת הזאת נוכל לזכות להרבה השפעות טובות.

ולפי זה יבואר הכתוב (משלי כ"ז י"ט) כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם, כי אם יפגשו מים עם מים, זה כנגד זה [כמו גלי הים], ישמע קול גדול וקולו של זה הוא קולו של זה, כן לב האדם לאדם,

ויקרא אל משה וגו'. כתב אא"ז בספה"ק זרע ברוך (ויקרא) וזל"ק, פירש"י ז"ל לשון חבה ע"ש.

את שלום אסתר, בבחינת כמים אל פנים, גם בלי דיבורים.

וכך צריך להיות הקשר של חתן וכלה, וכמו שאומרים העולם, 'חתן כלה דארפן זיך פארשטיין אויף א ווינק', שגם בלי דיבורים יבינו זה את זה, והבן.

ונרחיב הדיבור בענין שלום בית. ונקדים מה דאיתא בספה"ק

אבני המקום (מאמר א' - אבן הראשה) להבין החידוש המיוחד שיש בלשון הקודש, מה שאין בשאר לשונות.

זול"ק, מבואר בספה"ק (אגרא דכלה, בראשית בשם הרה"ק מהרמ"מ מרימנוב זצוק"ל) ההבדל בין אותיות שלנו לאותיות של אומות העולם, כי מבואר בספר יצירה (פ"ד מט"ז) שכל אות נקרא אבן, ובהצטרף איזה אותיות יחד נבנה תיבה ונקרא בית שנבנה מכמה אבנים.

והנה, אותיות של כל אומה אינם רק אבנים שאין שום מילוי באותיותיהם זולת אותו אות יחידי שנכתב, אבל אותיות לשונינו הקדושה שבה נברא העולם ובה ניתנה התורה, יש בכל אותי

משמיעים קול בלי פה, ועל ידי אהבה מרגיש זה מה שבלב חבירו כאילו היה אומר לו בפה מלא, עכל"ק.

והנה, במגילת אסתר (ב' י"א) כתיב, ובכל יום ויום מרדכי מתהלך לפני חצר בית הנשים לדעת את שלום אסתר ומה יעשה בה, וידוע מספה"ק שעיקר הכל היא נקודת הדעת, ועל ידי דעת, יש התקשרות.

כן כשאדם נושא אשה, צריך להיות התקשרות של דעת ביניהם, באהבה ואחזה ושלום וריעות, עד כדי כך, דכשעולה לאחד איזה דבר שהוא צריך בלבו לא יצטרך לדבר, אלא לב השני ירגיש מה שהראשון צריך, וגם בלי דיבורים יבינו זה את זה.

ואיתא בגמרא (מגילה יג.) ובמות אביה ואמה לקחה מרדכי לו לבת, תנא משום רבי מאיר אל תקרי לבת אלא לבית. הרי שאסתר היתה זוגתו של מרדכי.

וזהו ומרדכי מתהלך לפני חצר הנשים לדעת את שלום אסתר, דהיינו גם בלי שום דיבור, היה מרדכי מתהלך לדעת

האדם, ועיקר התפשטות הדורות, בא מבחינת המילואים, שהוא התפשטות כחו של דבר. ועל כן וימלא המן חמה, כי המן נתמלא חמה, על זה שאין לו כח המילואים.

וגם אותיות המ"ן עצמם, גם בלשון הקודש, אותיות המילוי אינם אותיות אחרות, אלא הם אותן אותיות, ה"ה מ"ם נו"ן, להורות על זה שאין להמן שום מילוי, ועל זה נתמלא חמה.

אמנם בבני ישראל יש כח המילואים, ומכח המילואים הוא עיקר כח ההתפשטות של דורות.

ועל כן אמרו חז"ל (יומא ב.) ביתו זו אשתו, כי על ידי שיש לו לאדם אשה יראת ה', זוכה לביתו, היינו שאינו רק אות, אלא יש כאן בית שלם, היינו תיבה שלימה, כיון שלכל אות יש מילוי.

וזהו ענין שלום 'בית', שעל ידי שיש איש ואשתו, מצרפים שני האותיות שלהם באהבה ואחווה ושלום וריעות, יש בית דהיינו תיבה, ובכך יש כח והתפשטות של דורות ישרים ומבורכים, ודו"ק.

מילוי מלבד הנכתב ואם כן עם המילוי נקרא בית.

דרך משל, אות א' אינו א' דהיינו אבן אחת בלבד, אלא רק אל"ף דהיינו ג' אותיות, ונעשה מג' אבנים בית, אבל אותיות אומות העולם המה אותיות אבנים, וכל אות הוא רק אבן אחת וכו'.

וכתב הגה"ק מסיגעט ז"ל בייטב לב פרשת בא, דבזה נבין ונשכיל שצריך המלמד תינוקות של בית רבן, ללמוד עם הילדים מיד כשלומד עמהם אותיות אל"ף ב"ת גימ"ל דל"ת במילואם כמו שנמסר לנו בקבלה מאבותינו ואבות אבותינו וכו', עכל"ק של אבני המקום.

ועל כן כששואלים לילד נכרי מה שהוא לומד, הוא אומר שהוא לומר' עי בי סי', אבל ילד יהודי אומר שהוא לומד לומד אל"ף ב"ת, שאות אל"ף לחוד הוא כבר ב"ת, היינו תיבה שנקרא בית, כיון שיש לו המילוי של אל"ף, ואינו רק אות א' לחוד.

ובזה יש לפרש מה דכתיב במגילה (אסתר ג' ה) וימלא המן חמה, כי עיקר כחו של

בבחינת מקוה ישראל ה' מושיעו בעת צרה.

וברוך ה' יש לנו שתי שבתות, שבת חתן ושבת כלה, והשי"ת יעזור שנזכה לכל ההשפעות של השבת, והחתנים והכלות יזכו לבנות בתים נאמנים לה' בקשר של קיימא באהבה ואחוה ושלוש וריעות.

ועומדים לפני פורים, שנזכה ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר (אסתר ח' ט"ו), ופורים הוא זמן גדול ומסוגל לתפלה, ויש לנו לנצל היום להתפלל לה', ואא"ז זצוק"ל אמר פו"ר במילואו כזה פ"א ויו רי"ש בגימטריא תרי"ג, פורי"ם במילואו בגימטריא תשוב"ה, ובכן הוא זמן תשובה.

וכדי לגדל בנים צריכים להכניס הרבה כחות הן ברוחניות והן בעד ההצטרפויות הגשמיות. והשי"ת יעזור שיזכו לרוות רב נחת דקדושה מהחתנים והכלות עד ביאת גואל צדק ובא לציון גואל במהרה בימינו, אמן.

והנה, אילו היינו צריכים להמשך ולפרט השבח של כל חתן וחתן, היה זה שוהה זמן ארוך, ואינני יודע אם יש להעולם פנאי לזה.

והנה, היה 'אן אלטע פוילישע יוד', שהיה מתפלל כאן, שהיה צדיק נשגב, ושמו היה הרב ר' שמואל גליקסמאן ז"ל, ובאירופא הוא למד בבית המדרש אחד עם נכדי הרבי ר' יהונתן זצוק"ל, וכמו שהיה נהוג באירופא, שהיו הבחורים למדים בהבתי מדרשות של העיר, בלי ישיבה מסודרת.

והוא דבר פלא, שאחר החורבן הגדול של המלחמה, חזרה ונבנתה כנסת ישראל, אולי עוד יותר בלימוד גמרא תוספות ושולחן ערוך ממה שהיה לפני המלחמה, כאשר רואים אצל החתנים המופלגים.

וכנסת ישראל היא בבחינת מקוה, כמו דכתיב (ירמיה י"ד ח') מקוה ישראל, וכאשר יש לי הזכיה לשבת בין שלשה חתנים, אני מרגיש שאני טובל בתוך מקוה,

בעזרת

ח' ניסן תשפ"ד לפ"ק

סיום מסכת סוטה והתחלת מסכת מועד קמ"ז במסגרת לבאי באורייתא

מזכיר זה שרב יוסף שכח תלמודו, ועל כן הוצרך אביי להזכירו.

והנה אנחנו נמצאים בעולם של נסיונות גדולות וקטנות. ונ"ל בעז"ה שהמסכת של נסיונות, היא מסכת סוטה, ועל ידי שלומדים המסכת בלב, עוזר השי"ת ונותן סייעתא דשמיא, לטל היצר הרע של עונות חטאים ופשעים.

דאם לא כן, קשה מאד להבין מדוע קבעו חז"ל מסכת כזאת, שמיוסד על חטאים עונות ופשעים, וגם נזכר בו הרשעות של אומות העולם. ואיזה תועלת יש לבני ישראל ממסכת זאת, ומדוע לא הבליעו חז"ל הלכות אלו במסכת אחרת. אשר על כן נראה שהמסכת הזאת, היא נותנת עוז ותעצומות לעמוד איתנים נגד נסיונות, והיא מקוה טהרה בעד בני ישראל.

ומסיום המסכת לומדים כיצד שנעשית המסכת מקוה טהרה. והיינו על ידי מדת

ברשות מרגן ורבנן ורבתי, לא היה בדעתי לדבר כלל, ובודאי לא דרשות גדולות או קטנות. אבל ביושבי במסיבה קדושה כזאת של סעודת מצוה, אשר כמה גדולה היא ענין סעודת מצוה, רציתי להוסיף איזה דיבור למסיבה קדושה זאת.

למדנו מסכת סוטה, שהיא מסכת נפלאה, שמתחלת בעניני עונות חמורות ודברי עונשים. ומסיימת עם דברי אגדה, משמת רבי בטלה ענוה ויראת חטא, אמר ליה רב יוסף לתנא, לא תיתני ענוה דאיכא אנא, אמר ליה רב נחמן לתנא לא תיתני יראת חטא דאיכא אנא.

ודברי הגמרא הם מקושיי ההבנה, איך אמר רבי יוסף על ענוה, לא תתני ענוה דאיכא אנא, הלא זה עצמו הוא סתירה היותר גדולה למדת הענוה. גם יש להעיר, הלא רב יוסף הוא ששכח תלמודו, ובכמה מקומות בש"ס רש"י

תוכיות שלך, ורואה שאינך אלא ואנכי עפר ואפר, אז תוכל להגיע לקדושה ולטהרה, ולהפריד עצמך מעוונות זידונות חטאים ופשעים, ולצאת בנקיון.

ובזה מובן קשר סוף מסכת סוטה לתחלתה, שזכרו בה כל העוונות חטאים ופשעים וכל סוגי עונשים, והרשעות של אומות העולם עד קצה האחרון, והרשעות של רשעי ישראל, שהרגו כל החכמים, וכל הסדר שעבר על בני ישראל.

וגם עצם שם המסכת מורה על עבירה, שנקראת מסכת סוטה, הגם שהיא אפשר לקרותה מסכת טהרת עוונות וכדומה.

כי מתחילים המסכת עם הנסיונות הקשות ביותר שיש ושיש היום בכל העולם, רציחה חטאים עוונות ופשעים, ואיך אוכל להתייצב נגד זה.

ועל זה מסיים המסכת, אמר רב יוסף לא תתני ענוה דאיכא אנא, אם אתה מביט בקרב עצמך, והנך רואה שאינך בעל גאווה, ואתה רואה הכנעה וענוה שצריך להיות לך, וגם אם כתבת טשעק בעד ח"י אלפים לצדקה, מאי האי, מי אתה

ההכנעה וענוה. וכמו שא"ז זצוק"ל הרבה לדבר במקום קדוש זה, על נחיצות מדת הענוה, ואיך שענוה היא תשובה עילאה, ומי שהוא עניו אינו חוטא, וענוה היא הכח היותר גדול שיש.

ובין שעל ידי ענוה, זוכים לעמוד בכל הנסיונות, שפיר הוקשה לרב יוסף, איך אפשר לומר משמת רבי בטלה ענוה ויראת חטא, הלא אם אין ענוה, בטלה כח של מסכת סוטה לבטל היצר הרע.

ועל כן אמר רב יוסף לא תתני ענוה דאיכא אנא, היינו שיש עצה להגיע לענוה גם אחר שמת רבי.

ורב יוסף מגלה לנו העצה והדרך שהגיע להכנעה וענוה. דאיכא אנא, שאני מביט בתוך עצמי ואני רואה איך שאני נראה, ואיך שמדת הענוה נראית, ואני מתבונן בעצמי מה אני ומי אני, וכי יש לי צד או מקום להגיע לגאווה, ובכן אני מכניס בקרב עצמי מדת הענוה. ובמה שאמר רב יוסף דאיכא אנא, נתן עצה טובה והגונה להגיע למדת הענוה.

ואם אתה מכיר אנא, שהתה מביט בתוך

אא"ז זצוק"ל, מלאך ה' צבאות שלנו, היה בעל מופת נפלא ומתמיד עצום, ופעם סיבב עצמו אלי למעלה בביתו, ואמר לי, מה אתה חושב, שמשה רבינוח שב שהוא גרוע מה'סטריטן- קלינער' [מנקה הרחוב]. משה ידע היטב מי שהוא, אלא חשב שאילו היה אדם אחר אותו נשמה שהיה לו למשה רבינו, היה מתעלה יותר ויותר ממה שעשה משה רבינו.

ובכן חשב משה רבינו קטן ממנו, ואותה נשמה טהורה וזכה היא גדולה ממנו. הרי שממדת ענוה מגיעים לכל הקדושה וטהרה.

ברוך ה' אצלינו בבית המדרש אין מסתובבים בכובעים של גאווה וגדלות, אלא נשארנו עם הענוה של אא"ז זצוק"ל.

אא"ז היה מרים עצמו קצת מכסאו, בעד כל אברך שנכנס לחדרו. אברך אחד, אשר כל אחד שנמצא כאן היה מכירו, אמר לי פעם, אינני מבין, הרבי ידע היטב מי שאני, איך הרים עצמו בשבילי, ולא היה ראוי שיגביה אפילו אצבע קטנה בשבילי, הוא ידע תוך תוכיות שלי.

ומה אתה שתוכל להתגאות בזה. ואם יש לך המדה של הכנעה וענוה, אז שייך ללמוד מסכת סוטה.

ועל כן מסיים המסכת, אמר ליה רב נחמן לתנא לא תיתני יראת חטא דאיכא אנא, היינו תתבונן בעצמך מתוך יראת חטא, תעשה חשבון הנפש, מי אתה, עד שתבין שהדבר היחיד שיכול להיות לך הוא הכנעה וענוה, וזה משבר היצר הרע עד שנעשה פתיתים.

ועל ידי שנתבונן בקרב עצמינו, עד שיבין שהוא אפס ואין ויש רק דבר אחד בעולם, שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד זה, נוכל להיות חסידים קדושים טהורים, להיות בדי הארון נושאי לוחות הברית.

נמצא, שאם אתה מכניס מדת הענוה בקרב לב, ואתה עובד על זה, ואתה מכיר איפה שאתה עומד, ומה שאתה צריך לעשות, אז שייך להתחיל המסכת בשם 'סוטה', כי אז תוכל להכיר עד היכן שצריכים לעבוד, להגיע למדת הכנעה וענוה, אשר התורה ניתנה על הר סיני, ההר השפל, שהוא הסמל של הכנעה וענוה, ודו"ק.

חיים, שהשי"ת יעזור, כאשר אי"ה נלמד ביחד מועד קטן, מסכת חיים, נמתיק כל הדינים בשורשם.

כי לדאבונינו יש חורבנות בכל העולם, כל הארץ ישראל היא במצב של סכנה. וגם כאן קורה מעשים בלתי רגילות, שריפות וכדומה, והיום אחר הצהריים קרה אסון, שנפגעה בת עשר שנים בויליאמסבורג ל"ע, ועלתה נשמתה לשמים.

ואנחנו נוכל להפוך זה על ידי שנלמוד במהירות מסכת מועד קטן, שנשפיע השפעת חיים בעולם, והשפעת חיים לנשמות הורינו וזקנינו בעולמות העליונים.

וימלא ה' כל משאלותינו לטובה, חיים של טובה, חיים של ברכה, חיים של חילוץ עצמות, חיים שיש בהם יראת שמים ויראת חטא.

והמפתח הגדול, הוא חיים שאין בהם בושה וכלימה, שלא נסובב עם הכובע למעלה באופן של גאווה, אלא נסתובב בהכנעה וענוה, ולא נסתובב בהתפארות, לומר אני עושר ואני יכול לקנות ולמכור

וברוך ה' עתה שגמרנו מסכת סוטה, נכנס לכולנו רוח של הכנעה וענוה.

עכשיו מתחילים בעו"ה מסכת

מועד קטן. הנה, כשהייתי בישיבה, הייתי לומד מסכתות מן הצד, ומועד קטן לא היה מן המסכתות שלמדו בישיבות כמו בבא מציעא ובבא בתרא, ובכן רציתי ללמוד מסכת מועד קטן.

אז שאלתי אא"ז זצוק"ל, אם אני יכול ללמוד מסכת מועד קטן, השיב אא"ז זצוק"ל תוכל ללמוד מסכת מועד קטן, אבל במהירות.

ובכן כשאתם לומדים במסגרת 'ליבאי באורייתא' עמוד יומית, תוכל ללמוד מעט יותר במהירות.

וזה תהיה סיוע שכל הנשמות שצריכים להיות להם עלייה, כי הנשמות מונחים במסכת מועד קטן, וכשלמוד המסכת מתוך הכנעה, נוכל לגרום עלייה הנשמה של כל האבות ואמהות, זקנים וזקנות, אבי זקנים ואם זקנות.

ובכן אני מברך ברכה שלימה, ברכת

ולהיות 'קנאקער', אלא יהיו חיים שאין וכבוד, וימלא ה' כל משאלותינו לטובה,
בהם בושה וכלימה, אם כן חיים של עושר ובא לציון גואל במהרה בימינו, אמן.

תוכן קצר

קידושא רבא

ד"ה ברוך, שבת אויפרוף ושבת שבע ברכות ביחד, מקרבת הגאולה.
 ד"ה ויקרא, קשר בין איש לאשה, באופן שהלבבות יבינו את זה גם בלי דיבור.

ד"ה ונרחיב, שלום בית, היינו שיש אותיות התורה אם מילואים המורים על התפשטות הקדושה והדורות.

סיום מסכת סוטה והתחלת מסכת מועד קטן

ד"ה ברשות, על ידי שלומדים מסכת סוטה בהכנעה וענוה, היא נותנת כח לעמוד נגד נסיונות הזמן.

ד"ה אא"ז, ענותונותו הנפלאה של מרן רבינו זצוק"ל.

ד"ה עכשיו, לימוד מסכת מועד קטן במהירות, מסוגלת להמתקת הדינים..

רמיזא דחכמתא

ויאמר משה משה ויאמר הנני:

[שמות ג' ד']

נחלקו רבי אליעזר ורבי יהושע, לדעת רבי אליעזר בתשרי נברא העולם, ולדעת רבי יהושע בניסן נברא העולם (ר"ה י'), וכתבו התוספות (ר"ה כז. ד"ה כמאן) דמר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי, דבתשרי עלה במחשבת לברוא, ולא נברא במעשה עד ניסן. ואיתא בספ"ק שהשתלשלות ממחשבת הבריאה למעשה, הוא על ידי דיבורו של הקב"ה, כדכתיב (תהלים ל"ג ו) בדבר ה' שמים נעשו.

ומשה רבינו הוא בבחינת דיבורו של הקב"ה כמו שאמרו (זוה"ק ח"ג רלב). שכינה מדברת מתוך גרונו של משה. וכן אמר הקב"ה למשה (שמות ד' י"א) אנכי אהיה עם פיך.

וביארנו שעל כן אמר הקב"ה למשה רבינו, משה משה, כנגד מחשבה ומעשה, כלומר העבודה שלך הוא לחבר המחשבה עם המעשה, ועל זה אמר משה הנני.

ונ"ל בעז"ה להוסיף רמז, דהנה מחשב"ה אותיות מו"ש"ה ח"ב, מעש"ה אותיות מו"ש"ה ע'. נמצא שיש כאן אותיות מו"ש"ה מו"ש"ה, ושאר האותיות הן חב"ע בגימטריא פ', מרמז על הפה היינו כח הדיבור, כלומר שעל ידי הפה קישר משה רבינו מחשבה למעשה.

כנגד ארבעה בנים דברה תורה אחד חכם אחד רשע אחד תם ואחד

שאינו יודע לשאול:

[הגדה של פסח]

חכם רישע תם ושאינו יודע ראשי תיבות חירו"ת, כי התורה הק' צוותה לספר ביציאת מצרים לכל הארבעה בנים, כיון שכולם יצאו לחירות מגלות מצרים בלילה הזה.

דוֹלָה וּמְשָׁקָה

פניני אמירה נעימה ב'יודיש'

מ'לערנט די אל"ף בי"ת:

עס שטייט פון די הייליגע רבי ר' מענדלע פון רימנוב זכותו יגן עלינו, איינע פון די חילוקים צווישן לשון הקודש און להבדיל אנדערע שפראכן, איז אז ביי לשון הקודש, ווען מ'זאגט אויס אדער מ'שרייבט אויס די נאמען פון א אות, איז די נאמען פון די אות א גאנצע ווארט. א' זאגט מען אל"ף, וואס איז א גאנצע ווארט. ווען מ'שרייבט אויס אן אות, הייסט דאס די 'מילוי' פון די אות.

אבער ביי אנדערע שפראכן, למשל ענגליש, איז די נאמען פון די אות, נישט מער ווי די קול פון די אות, אבער נישט א גאנצע ווארט. וועגן דעם הייסן די אותיות 'עי בי סי'.

עס שטייט אין ספרים אז די כח פון אן אות איז אין איר מילואים, און וועגן דעם האט לשון הקודש אז געוואלדיגע כח, אבער די לשון פון די גוים, האט נישט קיין שום כח.

עס שטייט אין ספר יצירה, אז א אות איז פארגליכן אן אבן - א שטיין. א ווארט איז פארגליכן צו א בית - א הויז. אזוי ווי מ'בויט אז הויז מיט אסאך שטיינער, אזוי בויט מען א ווארט מיט עטליכע אותיות.

וועגן דעם זאט מען 'מ'לערנט די אל"ף בי"ת', צו ווייזן אז אפילו די אות א' אליין איז א 'בית', א גאנצע הויז ד.ה. א גאנצע ווארט.

מיט דאס קען מען טייטשן די פסוק אין מגילת אסתר, וַיִּמְלֵא הַמֶּן חֲמָה, המן איז געווארן פיל מיט צארן.

ווען מ'שרייבט די נאמען המ"ן מיט די מילואים, שרייבט מען עס אזוי: ה"ה מ"מ נו"ן, כמעט די אלע אותיות פון די מילוי, זענען די זעלבע ווי די אותיות אליין. דאס ווייזט אז המן האט נישט קיין שום איבעריגע כח דורך די מילוי פון זיין נאמען. ווייל המן האט גערעדט די שפראך פון גוים, וואס האט נישט קיין מילואים.

דאס קען מען טייטשן, וַיִּמְלֵא הַמֶּן חֲמָה, המן האט זיך גערעגט ווען ער האט געזעהן די מילואים פון זיין נאמען, ווייל פון דאס האט ער פארשטאנען אז ער האט נישט קיין שום כח קעגין מרדכי. [קידושא רבא]

דוֹלָה וּמְשִׁיכָה

**מְשִׁימַת רַבִּי בְּטָלָה עֲנוּהָ. אָמַר לוֹ רַב יוֹסֵף לְתַנָּא, לָא תִיתַנִּי עֲנוּהָ,
דְּאִיכָא אָנָא:**

עס שטייט אין די משנה, סוף מסכת סוטה: ווען רבינו הקדוש איז נפטר געווארן, איז בטל געווארן די מדה פון ענוה. ד.ה. עס איז שוין נישטא נאך א מענטש וואס האט די אמת'ע מדת הענוה, אזוי ווי רבינו הקדוש האט געהאט.

אויף דאס האט רב יוסף געזאגט. מ'זאל נישט אזוי זאגן אויף די מדה פון ענוה. ווייל איך אליין האב די מדה פון ענוה אזוי ווי רבינו הקדוש.

אלע מפרשים פרעגן די קשיא, דאס אליין וואס רב יוסף האט געזאגט אז ער האט די מדה פון ענוה, זעהט אויס ווי די גרעסטע גאווה.

מ'קען ענטפערן לויט וואס מ'האט כסדר געהערט פון די **הייליגע זיידע זכרוננו לברכה** אז די ערשטע און וויכטיגסטע יסוד אין עבודת השם, איז די מדה פון ענוה.

דאס איז געוועהן שווער צו רב יוסף, ווי אזוי קען מען זאגן, אז ווען רבינו הקדוש איז נפטר געווארן, איז בטל געווארן די מדה פון ענוה, מ'קען דאך נישט דינען די אייבערשטער ווי עס דארף צו זיין אן די מדה פון ענוה.

אויף דעם האט רב יוסף געענטפערט, לָא תִיתַנִּי עֲנוּהָ דְּאִיכָא אָנָא, זאלסט נישט לערנען ענוה, ווייל איך בין דא, ד.ה. ווען איך קוק אריין אין זיך אליין, זעה איך ווי קליין איך בין, איך בין ממש גארנישט, און וועגן דעם וואס איך זעה מיין שפלות, האב איך אויך די מדה פון ענוה.

קומט אויס, ווען רב יוסף האט געזאגט, דְּאִיכָא אָנָא, האט ער נישט געמיינט צו זאגן אז איך בין א גרויסע עניו, נאר ער האט געמיינט צו זאגן, ווען איך קוק זיך אליין אן, און איך זעה ווי ווייניג און קליין איך בין, קום איך אויך צו די מדה פון הכנעה וענוה.

[סיום מסכת סוטה]